

קול צופיין

קול צפין נשאו קול יחדו ירננו

גיוון במ
736

כי תבוא ע"ד השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו זצוק"ל**

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

ויהי נעם ה' אלקינו עלינו דברים לזכרו של הרב נעים בן אליהו זיע"א

ירושלמי בקי

שמענו מחכם שלמה בן אליהו, בנו של חכם נעים זצוק"ל, כי פעם נתן הרה"ג שלמה גורן זצ"ל שיעור לקבוצה של מאות רבנים, והביא ראיות גם מהתלמוד בבבלי וגם מהתלמוד הירושלמי. כולם נהנו ממתק שפתי ומבקיאותו הרבה, מהקושיות ומהתירוצים בשני התלמודים.

אחרי השיעור ניגש אליו חכם נעים והקשה קושיה על השיעור. התבונן הרב גורן בקושיה שנשאלה בצנעה בינו לבינו, ולא הייתה לו תשובה עליה. לבסוף אמר לחכם נעים: מאות רבנים ישבו פה ולא שמו לב לשאלה שלך. איך יכול להיות? לא ענה חכם נעים תשובה על שאלה זו והם נפרדו לשלום. אחרי כמה שנים ראה הרב גורן את חכם נעים יושב ליד מו"ר אבינו זצ"ל. הוא סיפר לרב זצ"ל ששנים ארוכות הוא מחפש אחרי האיש הזה ששאל אותו שאלה, הרבה שנים הוא חושב על השאלה ולא מצא תשובה. הוא אמר לרב אליהו זצ"ל: עד שפגשתי אותו חשבתי שאני בקי בתלמוד ירושלמי, אחר כך הבנתי שיש בקי ממני בתלמוד ירושלמי. אלא שאני לא יודע מי הוא. אמר לו הרב: זה אחי הגדול, חכם נעים.

תורה וענווה במקום אחד

את הבקיאות הגדולה בשני התלמודים רכש חכם נעים בעמל רב מתוך עוני ומחסור שהיה מנת חלקם של כל בני המשפחה. וכשהייתה מרת אָמם עליה השלום מכינה להם מעט אוכל ממה שהצליחה לאסוף בדי עמל, לא היו האחים אוכלים אותו. כי כל אחד רצה להשאיר לאחיו את המעט שהכינה אִמם. הכול מרוב מידותיהם הטובות ואהבתם הגדולה זה לזה, שלא פסקה עד יום פטירתם. יש מי שילמד מהסיפור הזה את גדולתו בתורה ויאמצנה לעצמו. יש מי שילמד ממנו הסתפקות במועט. יש מי שילמד ממנו את ענוותנותו הרבה. יש מי שיבין כי התורה והמידות שלובים זה בזה, כמו שלמדנו ממושה רבנו עליו השלום.

שתלתם ניגונים בי, אמי ואבי

הרב שאול קוקה סיפר כי הוא מכיר אלפים רבים שחכם נעים השיב מעוון והחזירם עם בני משפחותיהם בתשובה שלמה. חלקם למדו אצלו

אנשי אמונה אבדו

"שבעה" ביום האזכרה

בכל שנה ביום י"ג אלול, יום הסתלקותו של גאון עוזנו ותפארתנו, רבי יוסף חיים זיע"א, הבן איש חי, היה מלמד מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל שיעור בתורתו. יום זה הוא גם אזכרת ה"שבעה" של אחיו של מרן הרב זצ"ל, הרב נעים בן אליהו זצוק"ל, שבמשך למעלה מחמישים שנה היה ראש ישיבת המקובלים ע"ש הבן איש חי זיע"א. ישיבה שיצאו ממנה ראשי ישיבות גדולים בהלכה וקבלה.

בשיעור זה נביא חלק מהדברים שנאמרו באזכרת חכם נעים זיע"א. דברים שיש בהם המשך לתורתו ולדרכו של מרן הבן איש חי זיע"א. דברים ששייכים לכולנו ואנו יכולים ללמוד מהם אורחות חיים לעצמנו.

קול ה' בכוח – כל אחד לפי כוחו

מרן רבי יוסף חיים זיע"א, בעל ה"בן איש חי", כתב עשרות ספרים בפשט, ברמז, בדרך ובסוד. ספרים בעברית לגברים וספרים בערבית לנשים. ספרי פירושים למבוגרים, ספרי משלים וחידות לנוער ולילדים. ספרי תשובות שהשיב לשואלים וספרים על אגדות הש"ס על-פי שיעורים שנתן כל בוקר אחרי התפילה לבעלי בתים. ממש כמו שלמדנו ממתן תורה: "קול ה' בכוח" – כל אחד ואחד לפי כוחו. בדרך זו הלך חכם נעים זיע"א, למד ולימד את כל מקצועות התורה – כל אחד לפי כוחו. בצעירותו הוא למד את הש"ס כולו 13 פעמים בחברותא עם הרה"ג עובדיה יוסף זיע"א. עוד שלוש פעמים הוא למד אתו את כל ש"ס ירושלמי. היה בקי בשני התלמודים הללו על בוריים, וחזר עליהם עשרות פעמים בכל ימי חייו.

את ארבעת חלקי ה"שולחן ערוך" למד עם הרב סלמאן מוצאפי זיע"א כמה וכמה פעמים עד שהיה בקי בהם. כך גם את "עץ חיים" והזוהר הקדוש. והיה עניו שלא היה מגלה את בקיאותו ועיונו הגדול. לבוש בפשיטות, נותן דרשות ומחזק את העם. פוסק הלכות לשואליו. מלמד סודות התורה למי שראוי. הוא התפרנס מניהול בית-ספר תיכון מקצועי לנערים, שהיה מלמדם ומעלה אותם על דרך המלך.

בבית-הספר והוא המשיך להיות אתם בקשר. רבים רבים חזרו בתשובה דרך הדרשות שלו ודרך הפיוטים. חכם נעים היה הולך ל"שירת הבקשות" ושומע עם הציבור את הפיוטים. לפיוטים אלו נמשכו אנשים שלא שמרו תורה ומצוות, אבל זכרו את המנגינות מבית אבא. אחרי שלבם היה נפתח בפיוטים אל הקודש, היו שומעים את מתק השפתיים של חכם נעים בהלכה ובאגדה, והיו נמשכים לתשובה ולאהבת ה'.

וְאָמַרְתָּ מָה אֲמַךְ? לְבִיא בֵּין אֲרִיזוֹת

סיפר נכדו של חכם נעים, הרב נועם בן אליהו: פעמים רבות הייתי הולך עם סבא בשבתות לדרשות שלו בבתי-הכנסת השונים. אחרי כל דרשה הוא היה שואל אותי מה לקחתי מהדרשה. בדרך כלל הייתי זוכר את הסיפור שהיה בכל דרשה, והוא היה משלים לי את התוכן הרוחני שהיה נלווה לכל סיפור וסיפור.

פעם אחת הוא דרש על הפסוק ביחזקאל (יט ב): "וְאָמַרְתָּ מָה אֲמַךְ? לְבִיא בֵּין אֲרִיזוֹת רְבָצָה. פְּתוּחַ פְּרִים רִבְתָּה גִּוְיָהּ". וסיפר על עיירה שאריה טורף הסתובב ברחובותיה, וכולם הסתגרו בבתיהם מפחד ורעדה. החליטו התושבים לפנות לגיבור אחד שהיה גר בעיירה, אולי יצליח להכניע את האריה המסוכן. קפצו מוגג לגג והגיעו לביתו בחירוף נפש. ביקשו ממנו להכניע את האריה ולהרוג אותו. אולי יוכל לו. שמע הגיבור את בקשתם. פנה לבנו הצעיר ואמר לו: לך תהרוג את האריה ותביא לי אותו על כתפך. נבהלו אנשי העיירה ואמרו לגיבור: זה לא גור אריות. זה אריה גדול וחזק. איך נער צעיר יוכל לו? יצא בנו של הגיבור לרחוב. מצא את האריה, התנפל עליו, הכה אותו והרגו. שם את גוויית האריה על כתפיו והלך לבית אביו. בינתיים יצאה השמועה על הריגת האריה בידי הנער, וכל אנשי העיר יצאו לקראתו, עמדו בכל הדרך לביתו ומחאו לו כפיים.

הגיע הנער הצעיר לביתו עם האריה על כתפיו, וראה את אביו עומד בפתח הבית, לא מוחא כפיים ולא מסתכל כלל על גוויית האריה הגדול. כשהתקרב הבן לאביו, סטר לו האב על פניו בחוזקה. הבן הנדהם שאל את אביו מדוע זכה לקבלת הפנים הזאת, והאב בתגובה השיב לו: מה זו השריטה הזאת על פניך? הבן הנבוך השיב שתוך כדי המאבק עם האריה, הוא שרט אותו על פניו. אז סטר לו אביו בשנית. התפלאו אנשי העיר על היחס שקיבל הבן מאביו וביקשו ממנו שיסביר להם את פשר התנהגותו. איך זה שלא שיבח את בנו על מעשה הגבורה שלו.

אמר להם האב: בשביל להשיב לכם אני צריך לספר לכם את קורות חיי. לפני שנים רבות הייתי שודד. אף אחד לא עמד בפניי. הייתי כל כך גיבור, שכאשר הייתי מגיעה לעיירה כלשהי לא טרחו בכלל להילחם אתי, פשוט נתנו לי את חפצי. פעם הגעתי לעיירה, והנה אנשי העיירה מציעים לי להילחם עם הגיבור שלהם, והיה אם אגבר עליו, או אז אקבל את מה שמגיע לי. התפלאתי על התעוזה הזאת של אנשי העיירה, אבל הסכמתי. פניתי לדו-קרב כשפני מוכסות, ומולי הגיבור של העיירה, גם פניו מוכסות. התחלנו בדו-קרב, אבל הוא היה חזק מאוד ולא יכולתי לו בקלות. פעם אני כמעט התגברתי עליו, ופעם הוא כמעט התגבר עלי. כך נלחמנו שעה ארוכה, ולבסוף הכנעתי אותו והפלתי אותו ארצה. לפני שהרגתי אותו הסרתי את המסווה שעל פניו, לראות מיהו הגיבור הזה שכמעט הכניע אותי, וראיתי שהגיבור הוא... גיבורה. אישה. נכמרו רחמי עליה, גם התפלאתי שיש אישה כל כך גיבורה שכמעט הכניעה אותי. הקמתי אותה על רגליה, דיברתי אתה. נקשרה נפשי בנפשה והחלטנו להתחתן. אמרנו זה לזו: אם נתחתן בוודאי יהיו לנו ילדים גיבורים שבגיבורים. סיים הגיבור ואמר: הנער הזה הוא הבן של שנינו. עכשיו אתם מבינים למה הוא צריך להכניע אריה בלי שום שריטה?

הגאולה היא אהבת ה' ודבקות בו. אהבתנו לה' מביאה גאולה וגאולה מביאה אהבת ה'. וברוך ה', זה ניכר ממש בימינו

המשיך וסיפר הרב נועם: סיפור כזה עם אריות וגיבורים מושך גם לב של מבוגרים ובוודאי לב של ילדים. בדרך אמר לי סבא: הסיפור הוא משל. מי הוא הנמשל? לקח לי זמן להבין שהסיפור הזה הוא סיפור על עצמי. על כולנו. על עם ישראל. לקח לי זמן להבין שיש לנו הורים כל כך גיבורים. כל כך מיוחדים. וזה הכול בתוכנו. אברהם ושרה. יצחק ורבקה. משה ויהושע. דוד ושלמה. רבי עקיבא ורבי שמעון בר-יוחאי. עד הבן איש חי והרב צדקה הזקן.

לפעמים אנתנו לא זוכרים מאיפה באנו. בגלל זה נאמר: דע מאין באת ולאן אתה הולך. באת מאבא גיבור גדול, באת מאימא גיבורה שבגיבורות. מכאן תבין מי אתה ומה אתה מסוגל לעשות. ממילא תבין לאן אתה הולך. כך היה סבא הרב נעים מחזק את ליבות האנשים להכיר בערך עם ישראל. ומתוך הכרת הערך הגדולה היו מתחזקים בתשובה גדולה מתוך אהבה.

מה טוב ומה נעים שבת אחים יחד

סיפר הרב יוסף אליהו שליט"א: כשהקמנו את "דרכי הוראה" אמר לנו מו"ר אבא זצ"ל לשים את חכם נעים בראש העמותה. כך עשינו, ובכל ישיבה הוא הדרך אותנו ללכת בדרך אמת צרופה. לפעמים אנשים מציעים הצעות איך להגדיל את ההכנסות לשם שמים, אבל הוא לא הרשה לאף אחד להציע הצעות שהן לא אמת לאמתה. נקי וצדיק.

מו"ר אבא היה מכבד אותו מאוד מאוד. פעם נסע אתנו הרב נעים לשדה התעופה לוד לקבל את פניו של מו"ר אבא שחזר מחו"ל. בדרך הוא סיפר לנו שמו"ר אבא זצ"ל היה רגיל לתת שיעור בכל יום בשכונת הבוכרים בין 15:00 ל-16:00 לאנשים שהיו מוכרים בשוק, ובדיוק בשעה זו הייתה להם הפסקה.

בכל שיעור היה הרב מתחיל סיפור בשעה 15:45, ובשעה 16:00 בדיוק, באמצע הסיפור, היה מפסיק את השיעור. האנשים, שהיו במתח גדול, הפצירו בו שיסיים את הסיפור, אבל הוא השיב להם: השיעור הסתיים, נמשיך את הסיפור מחר בשעה 15:00. כמובן שלמחרת כולם הגיעו בזמן, והוא היה ממשיך את הסיפור במקום שהפסיק.

כשחזרנו הביתה שאלנו את אבא על הסיפור הזה. מו"ר אבא חיך ואמר: חכם נעים סיפר את הסיפור עלי? כך היה עושה חכם נעים בעצמו. כשהוא לא היה יכול להעביר את השיעור, הוא ביקש ממני ללכת במקומו ולהמשיך את השיעור. שאלתי אותו איך אפשר ללמד אנשים עייפים שכל היום עומדים בשמש בדוכנים בשוק. איך אמשוך אותם ללימוד. הוא סיפר לי איך הוא מרגיל אותם לבא בזמן וללכת בזמן. ואני הלכתי בדרכו.

אישה כשרה שבנשים

סיפר הרב שלמה בן אליהו, רב מטה אשר: את ההלכות שרב צריך לדעת למדתי בבית המדרש. את השימוש למדתי אצל חכם נעים. אפשר לספר הרבה סיפורים על חכמתו ופקחותו, אספר כמה מהם. פעם אחת בא אלינו אברך ובפיו "שאלה קשה". אשתו קנתה בשר בהכשר הרבנות ובישלה אותו. מה הוא צריך לעשות? אמר לו הרב נעים: לזרוק, לזרוק, לזרוק. ולהכשיר את הסירים.

לא באתי ללמד אלא ללמוד. התפלאתי מהתשובה, אבל שמעתי והפנמתי. אחרי יומיים בא חתן צעיר לבית חכם נעים, דפק חלושות על הדלת וניכר היה שזו לו הפעם הראשונה אחרי החתונה שהוא שואל רב. פתחתי לו הדלת והבאתי אותו אל חכם נעים. והנה בפיו אותה שאלה בדיוק. אשתו קנתה בשר של הרבנות ובישלה. מה לעשות כעת? אמר לי חכם נעים: אתה בוודאי יודע את התשובה, תענה לו. אמרתי לו: לזרוק את הבשר ולהכשיר את הסיר.

הסתכל בי חכם נעים במבט שואל: וכי כך עונים לחתן צעיר? התערב חכם נעים בשיחה ואמר לחתן הצעיר: זה כשר למהדרין. תביא לפה את מה שאשתך בישלה, ונאכל ביחד אני ואתה. יצא החתן מבית חכם נעים והלך לביתו בשמחה כשהוא רגוע ובטוח. הכול כשר.

כשחכם נעים הרגיש בתמיהה שלי, אמר לי: אתה לא מבין את ההבדל בין השואל שהוא לשואל הזה? ההוא כבר זרק את הבשר שאשתו קנתה. הוא רק מחפש צידוק לחומרות שלו. אם תגיד לו שהבשר של הרבנות כשר, הוא יגיד שאתה רפורמי. החתן הזה בא לשאול באמת. אם תגיד לו לזרוק את הבשר, הוא עלול לזרוק את אשתו.

פעם בא משהו עם אתרוג לרב באמצע התפילה. קנה אותו בסכום גבוה ורצה להתהדר בו לפני חכם נעים. הרב נעים הפנה אותו אלי. אני מסתכל בו ורואה חור בתחתית האתרוג. אמרתי לו: פסול.

אמר לי הרב: לא אומרים "פסול" על אתרוג של ארץ ישראל. פנה אליו הרב ואמר לו: זה אתרוג מהודר ליום השני (ביום השני אתרוג חסר כשר לברכה). והציע לו הרב שיחליפו ביניהם אתרוגים, הכול כדי לא לצער את אותו אדם שקנה אתרוג במיטב כספו וכדי לא לגרום לו לברך על אתרוג פסול ביום הראשון.

אשריכם ישראל

המשיך הרב שלמה בן אליהו וסיפר: פעם הלכתי עם הרב נעים בשכונת גאולה ועברנו על אחד הגשרים. והנה אנחנו רואים אישה זקנה שרוצה לעבור את הכביש ולא יכולה, כי היא מתקשה לראות. הרב נעים ביקש ממני שנזדרז לרדת כדי לעזור לה, אבל בטרם הספקנו להגיע אליה עברה ליד הזקנה חבורת נערים עם רדיו פועל בקולי קולות. הזקנה ביקשה מהם שיעזרו לה לעבור את הכביש, אבל אין שומע. תפסה הזקנה בידו של אחד הנערים בעל כורחו, והוא נאלץ להעביר אותה את הכביש. הנער הנבוך זירז אותה להגיע אל העבר השני של הכביש, וחזר בריצה לחבריו. החברים קיבלו את פניו בלגלוג על שעזר לאישה זקנה. והנה בדיוק ירדנו מהגשר ועמדנו מול הנערים. חכם נעים היה יכול לגעור בהם. אבל הוא הוציא מכיסו שטר כסף בעל ערך רב, ניגש לאותו בחור ואמר לו: מכור לי את המצווה. הבחור התבלבל, והרב נעים המשיך ואמר לו: עשית מצווה גדולה מאוד עם הזקנה. אני רוצה לקנות אותה ממך. קח את הכסף ותן לי את המצווה.

הבחורים נתאספו סביבנו והבחור התחיל להבין לאט-לאט את גודל המעשה שהוא עשה בעל כורחו. כיוון שכך, הוא לא הסכים למכור לחכם נעים את המצווה, וחכם נעים "ויתר" לו. כשיצאנו משם אמר לי חכם נעים: אשריכם ישראל. איזו נשמה קדושה יש לישראל. רק רגע אחד והם מבינים את גודל המצווה. אפילו שטר כסף גדול לא מפתה אותם.

חכמת הקבלה – לדעת את ה'

תורת הקבלה של הבן איש חי

חכם נעים לימד בישיבת המקובלים על שם רבי יוסף חיים זיע"א. רבי יוסף חיים זיע"א בעצמו מסביר בכמה מקומות משהו בסיסי על חכמת הקבלה (שלוש פעמים בסוד ישרים חלק ב - שאלה ה. חלק ב' שאלה יא. חלק ג - שאלה יא). הוא חוזר על הפירוש הזה בהקדמה לספרו על חכמת הקבלה בשם "דעת ותבונה", וחוזר להביא את הפירוש הזה בספר "עוד יוסף חי", שהוא ספר השלמה ל"בן איש חי" ויד כל אדם ממשמשת בו. אעפ"כ הביא בו את תשובות הסוד הללו, כנראה בגלל החשיבות הגדולה שיש בדברים הללו לכל אדם ואדם.

שימו לב אל הנשמה

בכל הספרים הללו מסביר הבן איש חי את העיקרון הגדול של "שיוותי ה' לנגדי תמיד", שצריך כל אדם להרהר בה' בכל פעם שהוא מתפלל או מברך או מבקש בקשה כלשהי מה'. גם בשעה שאדם הולך בדרך, הוא צריך להיות אחוז במחשבה הזאת.

הוא מסביר את דבריו בדרך משל על מי ש"מדבר עם ראובן ומבקש ממנו איזה דבר. הנך רואה שדבורך הוא עם הגוף, ובקשתך היא ממנו. אך באמת דבורך הוא עם הנשמה שבגוף שהיא המחיה אותו והוא בכוחה פועל פעולותיו". ואע"פ שאיך רואה את הנשמה - אנו פונים אל האדם ולא אל הפה או אל האוזניים שלו. מסתכלים בעיניו של ראובן ומתכוונים אליו, לנשמתו.

כך בתפילה אנו פונים לאין-סוף ברוך הוא. אין לנו שום השגה בו, כמו שאין לנו שום השגה בנשמה. "לית מחשבה תפיסה ביה כלל". אנחנו פונים להתגלות ה' במדרגות יותר נמוכות שאותן אנחנו יכולים לתפוס. נזכיר את הפסוק: "וְהָיָה כְּבֹא מִשָּׁה הָאֱהָלָה יִרְדַּ עַמּוּד הָעֲנַן וְעָמַד פֶּתַח הָאֱהָלָה וְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה" ה' דיבר עם משה, הענן הוא הכסות. "וְנִרְאָה כָּל הָעַם אֶת עַמּוּד הָעֲנַן עֹמֵד פֶּתַח הָאֱהָלָה וְקָם כָּל הָעָם וַהֲשִׁתָּחוּ אִישׁ פֶּתַח אֱהָלוֹ" (שמות לג). כולם משתחוים לה' שאינו נראה, אבל הם פונים לענן שנגלה להם. אע"פ שהענן הוא בוודאי לא ה'.

כך מלמדת הגמרא בפרק הראשון של המסכת הראשונה (ברכות י"א), ונראה שזה יסוד חשוב: "מָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵלֹא כָּל הָעוֹלָם, אִף נְשָׁמָה, מֵלֹא אֶת כָּל הַגּוֹף. מָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - רֹאֵה וְאִינוּ נִרְאָה, אִף נְשָׁמָה, רֹאֵה וְאִינוּ נִרְאָה. מָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֵן אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, אִף נְשָׁמָה, זֵנָה אֶת כָּל הַגּוֹף. מָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - טְהוֹר, אִף נְשָׁמָה, טְהוֹרָה. מָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, אִף נְשָׁמָה, יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים. יְבוֹא מִי שֵׁישׁ בּו חֻמְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ וְיִשְׁבַח לְמִי שֵׁישׁ בּו חֻמְשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ".

ידיעת ה' – סוד הגאולה

ידיעת ה' זו היא סוד הגאולה. כך אומר הפסוק על ימות המשיח: "לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַיָּמִים קִדְשֵׁי כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' פְּנִימִים לַיָּם מְכֻסִּים" (ישעיה י"ט). ככל שתהיה התגברות בידיעת ה' - כך תהיה התמעטות בכוחה של הרשעה (מהר"ח הקדמה לעץ חיים). בגלל זה בדיוק באה הגלות. "הַכְּתוּבִים לֹא אָמְרוּ אִיָּה ה' וְתִפְשֵׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי" (יחזקאל ב', ח').

הכוהנים עבדו בבית המקדש ולא זכרו את ה' שנמצא בתוכו.

על כן אמרו חכמינו במדרש, שהגאולה באחרית הימים תלויה בדרישת ה'. כמו שנאמר במפורש בנבואת הושע (ג ה): "אֲחַר יִשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מַלְכָּם וּפְתָחוּ אֶל ה' וְאָל טוֹבוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים". וברש"י שם: "תנא משום רבי שמעון בן יוחאי: בג' דברים מאסו בני ישראל בימי רחבעם במלכות שמים, ובמלכות בית דוד ובבית המקדש".

"אמר רבי שמעון בן מנסיא: אין מראין סימן טוב לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלשתן. אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' - זו מלכות שמים. ואת דוד מלכם - כמשמעו. ופחדו אל ה' ואל טובו - זה בית המקדש כד"א 'ההר הטוב הזה'".

ממשיך רבי חיים ויטאל להסביר בשם המדרש, כי על זה נאמר בשיר השירים "השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" - כי הנה היתה השבועה הגדולה לאלקים שלא יעוררו את הגאולה עד שאותה האהבה תהיה בחפץ ורצון טוב. כבן העובד את האביו (ועיין הקדמת "מסילת ישרים" בעניין זה).

אחרי שלב
הציבור היה
נפתח
בפיוטים אל
הקודש, היו
שומעים את
מתק
השפתיים
של חכם
נעים
בהלכה
ובאגדה,
והיו
נמשכים
לתשובה
ולאהבת ה'

דברים בדרך לארץ ישראל

ספר דברים נאמר כולו בחודשים האחרונים שלפני כניסתם של בני-ישראל לארץ ישראל. בספר זה מוזכרת ארץ ישראל למעלה ממאה פעמים. "ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה". מה המשמעות של עיני ה' אלוקיך בה? בכל התורה הביטוי "ה' אלוקיך" נמצא 244 פעמים. מתוכן רוב מוחלט בספר דברים (234). רק אחד בספר בראשית, והוא על שקר בפיו של עשו. השאר (9) בספר שמות, ורובם הגדול הוא בעשרת הדיברות שבפרשת "תרו". כל זאת בגלל הקרבה הגדולה של ספר דברים לארץ ישראל. כל זאת להבין כי ארץ ישראל היא קרבה גדולה לאלוקים.

וְאֵהָבָה וְיִרְאָה וְיִחַדְתָּ

כיוצא בדבר אנו רואים כי המצווה להידיבק בה' נמצאת בתורה חמש פעמים, וכולן בספר דברים (ד, י, כ, יא, כב, יג, ה, ל, כ). למשל: "אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא, אֹתוֹ תַעֲבֹד, וְבו תִדְבַק, וּבְשִׁמּוֹ תִשְׁבָּע". גם מצוות האהבה לאלוקים נמצאת עשרות פעמים, בעיקר ספר דברים. חוץ מפעם אחת במתן תורה בספר שמות. גם האהבה שה' אוהב אותנו "וְאֵהָבָה וְיִרְאָה וְיִחַדְתָּ" (דברים ד, לו, ז, יב, כג, ו). אהבת ה' שגוררת אהבה שלנו אלינו (ז, ח, י, יב). על כן בקריאת שמע אנו מזכירים כי ישיבתנו בארץ ישראל תלויה באהבת ה' בכל לבבנו בכל נפשנו ובכל מאודנו.

אהבת ה' בדרך לגאולה

זאת הגאולה – אהבת ה' ודבקות בו. אהבתנו לה' מביאה גאולה (דברים יט ה-ט) וגאולה מביאה אהבת ה'. ממש כמו שכתוב במפורש בתורה כי אחרי קיבוץ גלויות יתקיים בנו: "וְיָמַל ה' אֱלֹהֶיךָ אֵת לְבָבְךָ וְאֵת לֵבָב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ". וברוך ה', זה ניכר ממש בימינו. ויהי רצון שנוכה לגאולה שלמה מלאה באהבת ה' יתברך. בדבקות בו. ובהתגלות ה' עלינו לעיני כל בשר. כדכתיב: "וְיָרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וְיָרְאוּ מִפָּנָיךָ". אמן.

סיפורים על הרב זצ"ל

ונכסא כבוד ינחילם

סיפר הרב זצ"ל על הבן איש חי: בצעירותו, כשהיה נכנס לדרוש בבית הכנסת, חלקם היו קמים ועומדים לפניו וחלקם יושבים. כשנודע הדבר לרבו, רבי עבדאללה סומך ע"ה, בעל ה"זבחי צדק", בא בעצמו לבית הכנסת, וכשנכנס הבן איש חי, עמד לפניו מלא קומתו! הבן איש חי אמר לו: רבי, העלבתני, ככה אתה קם לפני? ואמר לו חכם עבדאללה: אם הייתי יכול, הייתי מרים אותך על שתי ידי עד מקום מושבך.

במקהלות ברנו אלוקים

סיפר הרב זצ"ל על הבן איש חי: בבגד לא היו בנמצא לכל הקהל הקדוש ארבעת המינים בחג הסוכות, ובחג אחד עם עלות השחר נקבצו מאות מבני העיר ליטול את אתרוגו ולולבו של הבן איש חי (כזה מצב נחשב לשעת הדחק, ואפשר ליטול משעלה עמוד השחר). כשסיימו ובא השקשק להחזיר לבן איש חי את אתרוגו, ראה שניכרים על האתרוג סימנים משימושי היד של כאלף איש, ומחמת הבושה מהבן איש חי עטף את האתרוג וכך הביאו לבן איש חי. כשנטל הבן איש חי את האתרוג אמר: אה, אשריי, אף פעם לא נטלתי אתרוג כזה מהודר, אתרוג שבירכו עליו אלף יהודים!

(מתוך "באור פניך", הרב חיים בן שושן)

כמעין המתגבר

סיפר הרב יוסף אלנקווה: מספרים על בעל הבן איש חי, רבי יוסף חיים, שפעם ניגש אליו אדם ביום אזכרת אביו ז"ל ושאל אותו על פירוש הפסוק "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". ענה לו רבי יוסף חיים במקום מאה-ועשרים פירושים שונים, ודרש אותם במשך ארבע שעות רצופות.

הרב אליהו היה, כידוע, ממשיך את דרכו של הבן איש חי. פעם עלה בדעתי לשאול את הרב אליהו ז"ל כמה פירושים יש על הפסוק "והתקדשתם והייתם קדושים". הרב אמר פירוש אחר פירוש, עד שהגיע לשישים פירושים בזה אחר זה, ונאלץ להפסיק רק מכיוון שמיהר לשיעור.

תשובה כהלכה

תפילין של ס'. כל כמה זמן צריך לבדוק את התפילין? אם התפילין נקנו אצל אדם ישר – אינן צריכות בדיקה, אלא אם קרה להן משהו. ונוהגים לבדוק בחודש אלול. **גם סליחות, גס וידי.** אנחנו אמרים סליחות לפני התפילה. האם צריך להגיד בתפילה וידו וזאת הסמור שאחריו? כן. **מה לך נרדס.** האם יש הבדל בין אסירת סליחות בחצות הלילה לבין אסירתן באסמורת הבוקר? מעלת חצות גדולה, כי אומרים תיקון חצות. אך עדיף לקום באסמורת למי שיכול, כי היא עת רצון יותר גדולה, וגם בגלל שאגב הסליחות גם יתפלל כוונתו.

סט 5 מחזורים קול יעקב לימים נוראים ולחגים
 על פי פסקי מרן הראשון לציון **חדש**
 הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
 • כריכה מהודרת וחזקה במיוחד • קופסה מהודרת
להזמנות 050-3810065

הודעה משמחת
 בסיעתא דשמיא, ובשעה טובה ומוצלחת חברת מ.ג. כרם ישראל 2014 בע"מ החלה בשיווק עופות בכשרות מהודרת עם כל החומרות וההידורים של **בד"ץ "דרכי הוראה"**
 מייסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל ובראשותו בנו הרה"ג יוסף אליהו שליטיא ובפיקוח בית הדין שע"י "דרכי הוראה לרבנים"
 להזמנות
טלפונים 15-995-995-79 058-6316969 פקס 15-397-425-634
 יאכלו ענווים וישבעו

לימוד משנה
 לעילוי נשמת הנפטרים ולהבדיל להצלחת החיים לברכה פרנסה רפואה וזיווג הגון - רבים נושעו המשניות ילמדו ע"י אברך ישיבת אורות האר"י בהמלצת הרב עזרא שיינברג
054-6368848

הציבור מוזמן לערב סליחות בירושלים
 ביום שני ה' תשרי (אור ליום שלישי ו' תשרי) בחצות
 במעמד: מו"ר הרב שמואל אליהו, המקובל האלוקי הרב ישועה בן שושן, ראשי ישיבות, רבנים ואישי ציבור
 קהילות המעוניינות להצטרף ניתן להתקשר לאיגוד רבני קהילות ע"ש הרב מרדכי אליהו **1-800-555-838**

האחים דויטש
 תעשיות טקסטיל
 איזור התעשייה קרית מלאכי

קונדיטוריה
האחים עיני
 בני ברק. כשרות למהדרין
 איכות ועבודה עברית

בית הדין לדיני ממונות
"דרכי הוראה"
 בבית המדרש של מרן הראשון לציון זצוק"ל
 טל. 02-6514399 פקס. 02-6536842

הפצת "קול צופיר"
 והפצה שבועית של
 עלוני פרשת שבוע
 לבתי כנסת
 בכל רחבי הארץ
 יוסי בן-יהודי 03-4106329
 5052890851@gmail.com

עיצוב, עריכה והפקה
עטרת
 ירושלים
 טל. 02-6519520